

ŽIVLJENJE.

TONE SELISKAR.

Živimo. V solnčnem vzhodu se naše duše bude,
v zatonu večnega ognja v večer in noč.

Skrivnost življenja iščemo v nepokoj.
Smo mesojedni črvi — v človeška srca
grizemo,
pijavke smo — v temo spočetnic se zajedamo,
ujedne ptice — ostre kljune v resnico
mečemo,
netopirji silni — s perotmi v svetlobo bijemo,
bogoskrunitelji — možgane ob večnosti si
trgamo,

— skrivnost življenja.

Cvetoča roža na dišečem polju,
pojoča ptica v zelenem vrhu,
zlata zvezda na pokojnem nebu —
samo napol vas vidimo,
— vse drugo je skrivnost.

Skrivnost življenja, iskanje v nepokoj:
Pregrinja solnce — mehke rože v polju
venejo,
zastira zvezde — ljubeča srca v temo ginejo,
prebada ptice — popevke v bogokletne krike
lezejo,
oskrunja duše — čez pol oči skrivnost —
birič, nevidno zlo iz prasemenā naše matere.

POPLAVLJENA POKRAJINA.

TONE SELISKAR.

Izbruhnile so vode iz globin.
Razliti tok čez trepetajočo ravan.
Valovanje valov — tajinstven hrum udarja
v srce.

Nizko nebo v temini zagrinjal,
mokri oblaki tik naših glav
z mokrimi prsti v nas. Groza noči!

Ni lučke nikjer na obzorju.
Na holmu stojim. Temni svetilnik. Luči!

Vlažne dlani iz neba.
Ogromna teža viharnege oboka — vpitje
vode. Smrt —

Življenje!!! sem klical v noč —
in jek od vodnih megla se je vžgal.
Svetilnik gori. Luč v temino gorja.

Zagrinjala so padla v dan,
srd vode je tišji in tišji.

SLIVARICA.

MAGAJNA BOGOMIR.

Zbežal sem v podvečer v neznočni družbi
nekaterih omikancev, ki so jih gostili
doma, in zavil čez polje. Solnce je
prešlo zadnje brazde podolgovatih oblakov
in izginilo nad morjem. Rdečina zarje se je
prerodila v violetno, violetna barva v mrak:
mrak se je polagoma začel spajati s temo,
vstajajočo iz dolinskih globeli. Velika struga
doline s poljem, z reko in s skalovjem in
raztrganim gorovjem v ozadju je bila kot
ogromna črna senca, ki jo je le tu in tam
pretrgal skozi raze potujočih oblakov sij
samotne zvezde.

Na zapadu so bile luči in so svetile kot bi
visele na črnih zračnih plasteh. To so bile
gostilne, napolnjene z življenjem.

»Hej, Ireneā!«

Dvoje oči se je rodilo v temi nad cesto.
Dvoje zenic se je razširilo v široko, široko.
Za njimi je bila črnina lepa, tako lepa. Za
črnino je bilo življenje prelepo in mlado kot
pomlad.

Burja, ki je tulila ves dan, se mi je zagnala
s silnimi sunki v obraz in razmršila lase.
Opotekel sem se na trato in nazaj. Nad vso
pokrajino je zaplaval godbeni ton burje, veli-
častna nočna pesem. Radosten sem zavriskal
v noč. Vrisk se je opotekel z zračnim tokom
nad cesto, ki je izginjala v temi in se zopet
porajala v motno svetlikanje, se zakrožil v
vrtincu in odbrzel z vetrom visoko pod nebo,
kjer je bil oblak kot razprostrti prsti roke, ki
se ji je orjaška dlan rodila nad vzhodom.
Prsti so se ji zasadili v zapad, kot da hočejo
objeti zemljo in morje. »Ireneā, kako si lepa
v sebi!«

Ko sem prišel v bližino, sem zaslišal zvoke
harmonike in glasove dekliškega petja. V
taktu godbe in pesmi sem zavil v gostilno, v
veliko sobo, polno dima in vinskega vonja,
sedel k mali mizi v kotu in naročil vina. Har-
monikar se je široko smehljaj in kimal z
glavo. Fantje so pozdravili z vriskom. Pri
dveh dolgih mizah so sedeli tesno, med njimi
je bilo vino in godba.

Na drugi strani je živela Ireneā. Velik
prostor, delavnica je bila tam. Trideset deklet
je bilo videti onkraj širokih vrat, trideset
delavk, slivarič z malo Verico, ki se je ozirala
v našo sobo in v debelega italijanskega
trgovca. Ta je široko kot vsegamogočni

gospodar slonel ob steni. Vsako leto je kupal slive po dolini, pripeljal delavke s seboj, in fantje, ki so delali na železnici in v rudniku, so dvignili borne prihranke, da jih v vinu in radosti poznih večerov utope. Po tleh so bila ogrodja lesenih mrež, med njimi vijoličasti kupi sliv. Dekleta so jih luščila in v vrstah pokladala na mreže.

Pil sem in mislil. Kaj bi! Saj je stara pesem in plehka že skoraj. Vedno je bilo tako in morda bo vedno. Od jutra vsak dan in v večer vsak dan za pet lir, za malo kosila opoldne, za malo polente pred spanjem. Rojene v Brdih so ciganke od rojstva in bogve, če se zavedajo tega. Veliko je rožnatih lic med njimi, uvelih še več. Vse pa imajo rože uvezene v obleko, cvetlice v laseh in pesmi pojo. Trgovec, ki pomežikuje ob steni, je vsegamogočen. Karkoli jim reče, store in ni se še zgodilo, da bi prišla besedica upora iz njihovih ust. Pesem, ki jo pojo, je čudna, tako čudna. Same iz sebe in samini sebi jo pojo. Naj bi umolknila harmonika, naj bi se razvila pesem v glasen klic, ki bi šel daleč in s preprostimi besedami povedal zgodnico, ki se je zgodila in se godi vsak dan.

Pil sem in mislil tako in isto je mislil pri sosednji mizi rudar Matija Matjačev, ki je naenkrat vstal in udaril s pestjo po mizi:

»Tiho, strela jasna, tiho harmonika, da ti s temle kosirjem ne razrežem meha. Harmonikar, nehaj! Dekleta pojo. Tiho, ti strela harmonika, pravim!«

Utihnila je, slišal pa se je refren dekliških glasov.

Rdeče so zvezdice naše,
rdeče so zvezde kot kri.

Irenea! Njen glas se je dvignil nad vsemi in udarjal kot srebrni valovi ob stene.

»Še mi pojmo,« je zaklical Matija, in peli smo vsi.

Se detece v zibelki joče
in mleka iz matere hoče;
v njej pa več hrane nič ni.
Rdeče so zvezdice naše,
rdeče so zvezde kot kri.

Matija se je dvignil s stola. Glavo je povetil. Oči so mu srepo sijale izmed polzaprtih trepalnic. Že štiri leta je bil rudar ta dvajsetletni fant. Petje se je spremenilo iz glasnega klica v tiho. Kot umiranje je šla zadnja kitica skozi prostore.

Umrlo je detece malo,
še mater s tem pokopalo;
dvoje jih v grobu leži.
Rdeče so zvezdice naše,
rdeče so zvezde kot kri.

Po pesmi je znova zaigrala harmonika. V melodiji njene godbe je priskakljalo malo šestletno dekletce k nam. Verica je bila, nezakonski otrok postarane delavke, ki je sedela v delavnici in se smejala za njo.

»Pojdi pit, Verica,« je rekel Matija in ji nudil kozarec. Dekletce se je oklenilo čaše, nagnilo in izpilo požirek. Potreslo je kodrasto glavico nato, kot da je vino kislo in da noče več.

»Daj, Verica, zapleši,« je zaklicala mati, »daj, saj znaš.«

Pogledal je otrok plašno po pivnici. Harmonikar se je veselo smejal in ji z migljaji oddaleč prigoval, naj pleše.

Raztegnila je roki in se začela vrteti v počasnih krogih, ki niso bili po valčku.

Ustavila se je hipoma, zamižala in stisnila roki na oči. Krožilo se ji je. Fantje so se smejali in ji ploskali. A meni se je zazdelo, da je soba prazna, da ni nič v njej, da ni nič nikjer, da je vse skupaj velika črna senca, kot oblak, ki sem ga videl nad dolino. Skril sem obraz v dlani. V temi se je zarisalo suhotno telesce. Vsi bedni otroci sveta so bili v enem, v Verici, ki se je vrtela počasi, počasi z razprostrtimi rokami kot večnoživeča lutka po godbi, ki jo godejo drugi.

»Striček!«

Stala je pri meni in me potegnila boječe za suknjič.

»Striček, imaš kaj cukrčka?«

Temna senca se je raztrgala. Ta preprosti otrok je bil v svoji duši prav tako lep kot najbolje vzgojeno mestno dete. Vzel sem jo v naročje.

»Nič nimam danes, Verica! Jutri ti prinesem.«

»Zjutraj?«

»Ne zjutraj. Prinesem ti zvečer.«

»Ne moreš prinesiti zvečer.«

»Zakaj ne?«

»Gremo opoldne stran.«

»Že jutri? Kam greste?«

»Daleč.«

»V Brda?«

Pogledala me je vprašujoče.

»Tja, kjer je blizu Gorica?«

»Da, Gorica, da.«
»Pridem zjutraj in prinesem ti cukrčka veliko, veliko, toliko, poglej!«
Splezala je na tla in tekla veselo k materi. Vstal je Matija in stopil proti delavnici.
»Gospod Segatini!«
»Želite?«
»Več kot osem je ura. Devet bo že skoraj.«
»Vem.«
»Naj končajo dekleta!«
»Prav imate. Naj hitro končajo! Še precej je sliv.«

»Toda ura bo devet.«
Trgovec je pomežiknil ponovno, si prižgal smotko in ni odgovoril.

»Pusti ga no,« je zaklical eden iz naše družbe.

»Nič,« je mrmral Matija in odhajal na prostor, »nič, samo do osmih jih je plačalo to seme, ki je prišlo od bogvej.«

Vstopila je nova družba, skupina železničarjev, Italijanov. Umolknili smo. Italijani so iskali prostora in ker ga ni bilo, so odšli godrnjaje na vežo in sedli tam okrog mize.

»Hej, Irene!«
Prikazala se je vsa lepa. Dvignila je beli roki in si zavezala svilen rožnato ruto, ki ji je padala poprej čez ramena, krog črnih las. Oči, prsi in vse telo je pravilo o dozorelosti njenega bitja. Ozrla se je proti moji mizi in mi smeje pokimala.

»Halo, Irene, kam greš,« je zaklical trgovec.
»Plesat grem, gospod,« je odgovorila mirno in brezbržno.

»Nismo še končali.«
»Jaz sem, gospod! Če hočete, bom nadaljevala jutri.«

Utihnili smo. Tudi pogovor med dekleti je ponehal. Trgovec je stopil k nji in jo prijel za ramo.

»Delat pojdi, Irene!«
»Ne grem, gospod!«
Zardel je v lica. Prijel jo je močneje in jo hotel potisniti nazaj v delavnico.

»Rečem Vam, mir dajte, gospod!«
»Za več mesecev imamo še dela v Gorici.«
»Razumem, grozite mi. Storite kakor Vam je drago!«

Obrnila mu je hrbet. Trideset fantov je vstalo, trideset rok je visoko dvignilo čaše.

»Živela Irene! Pij, dekle!«
»Na vaše zdravje, fantje!«
Izpila je. Na ustnicah ji je igral nasmeh.

»Pojdi, plesat greva,« je rekla proti meni.
»Zaigraj polko, godec!«
Med dekleti je vstal šepet. Pričela so vstajati.

»Kar končajte, babnice,« je zaklical jezni trgovec in sedel ves tolst na klop.

Zaplesala sva proti sredi. Krog naju se je vrtelo kakih trideset deklet. Ni bilo mnogo besed med pari. Dekleta so bila po celodnevem delu trudna in povešala so obraze. Usta so jim bila napol odprta, toda v sicer motnih očeh je zažarelo zdaj pa zdaj kot lučka in ugasnilo. Irene se je smejala neprestano in me opazovala s črnino svojega pogleda.

»Ali si ga videl? Kot puran je bil rdeč. Hotel me je ponižati pred vami vsemi! Toda nikdar še nisem bila pred njim na kolenih in nikoli ne bom. Vidiš me. Smejem se. Na svobodo sem se spomnila, ki je kot solnce.«

»In če ne bo sijalo nikdar, Irene!«
»Če ne bo sijalo, bom poginila v jarku, predragi!«

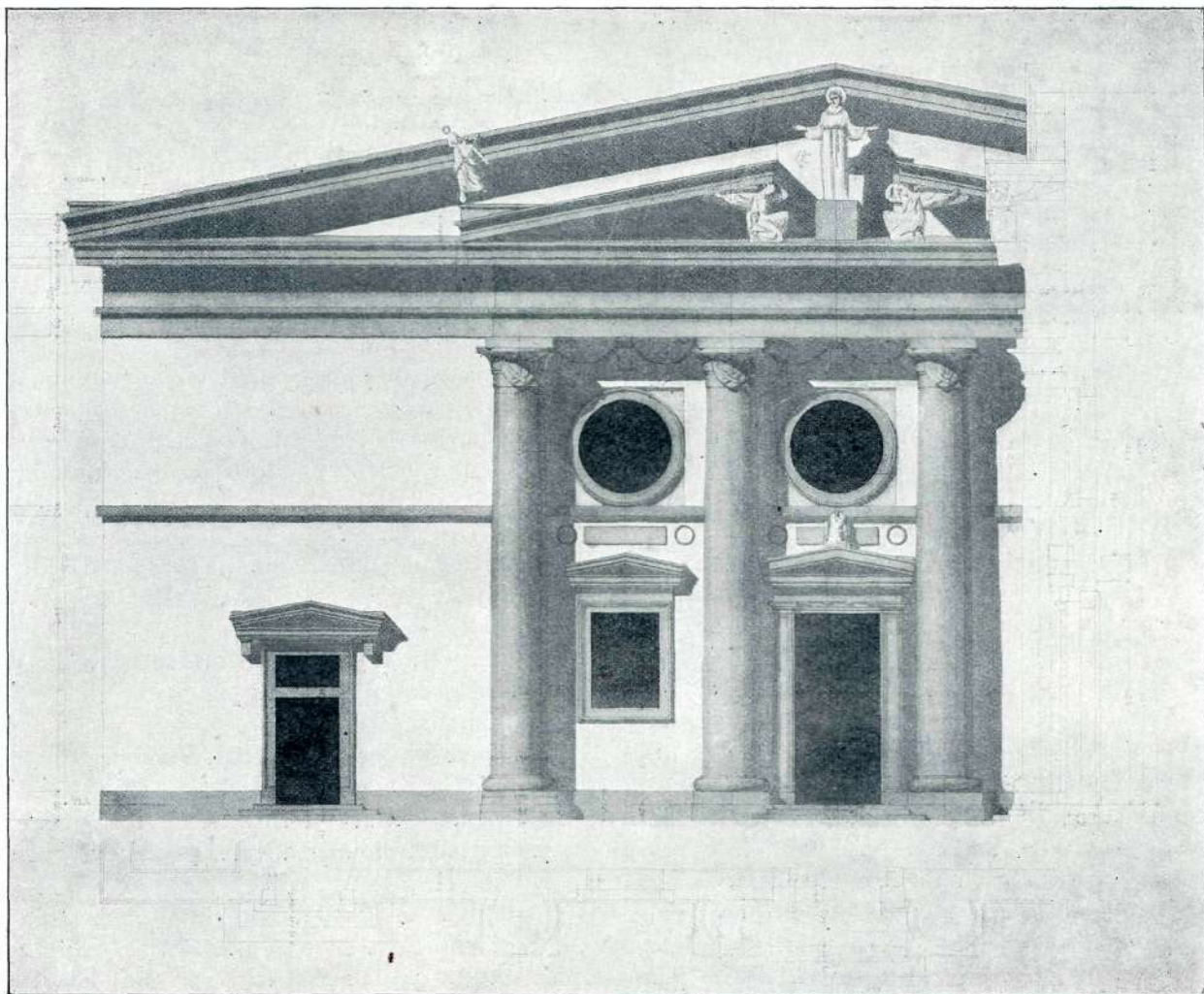
Polka je bila pri kraju. Sedla sva k mizi. Izpila je v dušku kozarec vina.

»Dedec grdi! Ves teden je hodil za menoj. Danes me je silil, naj bi šla v noč z njim. Pa ima ženo in otroke v svoji veliki hiši v Vidmu. Naj si zapomni, nikoli ne bom v prahu pred njim.«

»Kam boš šla sedaj, ko te je odpustil?«

»Ne vem. Dovolj sem delala pri njem, celih osem let, od svoje šestnajste pomladi. Sedaj nimam nič, prav nič od tega. Pa ne, ni res to. Lani mi je kupil to svilnato ruto in mi potem trikrat pripovedoval o njej. Jutri odidem domov, v zgodnji pomladi na ladjo, kjer si bom poiskala službo. Široko je morje in ob vseh njegovih vodah se širi zemlja. Iz ladje bom ušla v Aleksandrijo. Mnogo naših je tam. Iz Brd so, od Soče, iz Istre, iz Reške in Vipavske doline. Čitala sem: Nad dvatisoč jih je in zidajo si dom. Povsod je naš dom, prijatelj!«

»In druge?«
»Ne bo jih odslovil. Tudi mene ne bi, če bi le hotela. Odslovil jih bo šele takrat, ko bodo njihovi obrazi preveč oveneli. Leto za letom bodo pod njim, rodile nezakonske otroke in jih vzgajale v bedi. Mnogo Verie je že bilo in še mnogo jih bo med njimi. V meni pa se je zbudil odpor proti takemu življenju. Ko smo šle pred mesecem v vaš kraj, smo srečale četo vojakov. Godba je šla pred

J. PLEČNIK: ŠTUDIJA ZA FASADO CERKVE V ŠIŠKI.

njimi in igrala veselo pesem, ki se mi je vsesala v vse telo. „Kam greste,“ sem zaklicala proti zaprašenim fantom. „Daleč, daleč, naprej in naprej, srčece, vedno za godbo, naprej in naprej.“ — Ali čemu ti to pravim. Pa da, prav radi njih in radi tiste godbe mi je postalo posedanje po stolih neznosno. Ne morem več. Zbežala bom. Ciganska so bila moja leta ali premalo ciganska, ker niso bila svobodna. Kolikokrat me je žalil tisti človek. Ne bojim se truda, niti žeje in lakote, njega se bojim. Toda iz mene ne bo iskalo gladno dete hrane kot jo je iskal otrok iz pesmi. Šla bom in pokala vsemu svetu s prsti pod nos. Na sonce pa verjamem. Če so tu oblaki, ni treba, da bi bili drugje.«

Umolknila je. Oči so se ji zagledale v kot in zazdelo se mi je, da je pozabila, kje

je. Šla je v duhu za solncem in postalo mi je bridko, ker sem vedel, da ga ne bo dosegla nikoli in kako strašno vara samo sebe. Naenkrat se je zdrznila.

»Ne, ne bodo šle, nikdar ne bodo šle same od njega. Ni jim bil dan tisti mali plamenček v dušo, ki se lahko razgori v ogenj. V meni je bil, da bil je prav od tistih daljnih, še skoraj otroških let. (Nagnila je kupico in izpila.) Nisem ti pravila. Čemu pač. Neumnost. V svoji prvi mladosti sem bila na gimnaziji nekaj let.«

»Ti si bila?« sem zaklical.

»Nekaj let. Tik pred vojno so nam vzeli vse in nas odgnali v Videm, kjer me je sredi ceste pobral ta trgovec, ki je bil takrat vojni liferant in me vzel v službo. Malo več mi je v spominu in medle so slike ali nekaj je ostalo, ostal je tisti plamenček, ki se mi

je zadnje dni razvil v ogenj. Zato sem danes v naši družbi edina, ki je vstala in edina, ki se bo upala v svet.«

»Zakaj mi nisi povedala, da odidete jutri. Šele Verica mi je pravila to.«

Gledala mi je v oči. Za hip ji je zagorel komaj viden sij v pogledu in ugasnil naenkrat. Glasno se je zasmejala.

»Zakaj in čemu? Ciganke pridejo in gredo brez slovesa. Sicer bi prišla sama k tebi za slovo in lepo besedo, saj je bila marsikatera vesela ura med nama. Z radostjo bom mislila na to. Tvoja pot bo v Ljubljano in pozneje še dalje, moja na jug in morda je ne bo konca nikoli. Ni lahko hoditi po morju in hoditi čez gore. Pa kaj me gledaš tako? Pij, prijatelj! Tvoje in moje barve je vino. Nekoč sem bila pri tebi na domu in videla, da si pisal. Bilo je o Valči, o ubogem otroku, ki je bival v podzemlju. Daj, pij, no, saj si naš, saj si res naš, drugače bi ne bil tukaj. Ti pa se spomni nekoč Irene! Če ti bo spomin lep in se ne boš bal umazati samega sebe, naredi ji majhno sliko! Povej o družbi, ki ji niti nedelja ni dana in ne božična drevesa, niti velikonočni piruhi z blagoslovom. Nedelja je danes, glej, pa smo delale ves dan. Takrat, na gimnaziji še, sem bila včasih v gledališču. Tudi nas so slikali tam, da. Slikali so našo zunanost, harmoniko, vino. Globine in lepe duše niso videli. Tistim pa, ki se v bogastvu rede, so slikali tudi srce in mu delali slavospeve ljubezni in omike. Skušaj naslikati Irene tako kot je bila v resnici!«

»Skušal bom. A ni lahko podati tvoje podobe. Prelepa si v sebi, Irene!«

Sanjarila sva dolgo. Drugi so plesali venomer. Cigaretni dim je naraščal in krožil med pari, kot da pleše tudi on. Svetiljka se je majala pod stropom in risala premikajoče se sence ljudi po stenah. K najini mizi je pristopil trgovec Segatini. Zibal se je v hoji in žile na očesni belini so se mu razširile v krvavo. Bil je pijan.

»Irenea,« je rekel in mežikal neprestano.

»Želite?«

»Pojdi z menoj, Irene!«

»Kam? Ali morda v tisto veliko hišo, ki jo imate v Vidmu? Ali naj grem za pestunjo Vašemu, letos rojenemu otroku? Ali rabi Vaša lepa in dobra gospa služabnice?«

»Irenea, osem let si bila pod menoj.«

»Da, vem.«

»Imel sem te rad in več sem ti dajal dopusta kot drugim.«

»Spominjam se.«

»Pojdi z menoj in jutri boš paznica nad vsemi.«

Naredila je najveselejši obraz.

»Ali mislite to popolnoma resno, gospod?«

»Da, da, tako mislim, srček moj!«

»Pa res, zares? Se ne lažete?«

»Ne, ne, nikakor ne.«

»Hm, to bi bilo lepo, samo ne verjamem, da bi Vi odpustili dosedanjo paznico. Ali se zavedate, da Vam je največ med nami vsemi, vsemi, da ni samo paznica, ampak tudi najmarljivejša delavka, da je bila že petnajst let v Vaši službi?«

»Prisegam ti, da mislim resno. Pojdi z menoj in paznica bo jutri odšla.«

»Pa res že jutri?«

»Da, takoj jutri. Omenil sem ji že, da mislim postaviti tebe za paznico.«

»Podlež!«

Bilo je v presledku plesa. V vsem prostoru je nastala naenkrat tišina.

»Kaj si rekla?« je začel kričati trgovec, ki je zagledal nad šestdeset pogledov uprtih vase.

»Podlež! Poglejte, ljudje, ta mož me je hotel kupiti za ceno ženske, ki se je preveč postarala pod njim in vreči jo hoče na cesto!«

Tako je govorila hitro in razburjeno, on pa je dvignil svojo težko mastno roko in jo udaril čez lice.

Gršega prizora nisem videl v življenju. Skočil sem od mize in ga zagrabil za ramo. Dekle je bilo kot odrevenelo. Fantje so prijeli litrske vratove, ali v tistem trenutku je že zazvenelo trikrat močno v enakomernih presledkih. Trikrat je zamahnila in udarila v njegov okrogli obraz.

»Trikrat nazaj. Ako te udari sovražnik, ponudi mu kos kruha, če te udari podlež, pljuni mu v obraz!«

Fantje so se strnili krog trgovca.

»Še, še, Irene!«

A ona se je stisnila v kot in videl sem, da joka. Matija je hotel ves jezen potisniti trgovca na vežo. Branil se je in začel klicati tuje železničarje na pomoč. Samo nekateri so se odzvali.

»Eviva, barufa; eviva, barufa,« so kričali in rinili v sobo. Steklenice so zakrožile po

zraku. Natararica je kričaje skočila na mizo in ugasnila luč. V temi je bilo slišati krik in žvenket razbitega stekla. Potegnila me je v kot in se stišnila k meni. Čutil sem, kako ji je trepetalo telo. Okensko steklo poleg naju se je sesulo na tla. V medlem siju, prihajajočem iz delavnice, je bilo videti na tleh kopico prerivajočih se teles.

»Moj Bog, kako je vse čudno, tako čudno,« je govorila počasi in pretrgano.

Posvetilo se je. Dvoje električnih ročnih žarnic je razsvetlilo prostor. Ob vhodu so stali karabinerji. Eden za drugim smo odšli hitro na prosto in hiteli med potjo plačevat prestrašeni natararici. Orožniki so beležili imena.

Črno je bilo polje in raztrgano skalovje in reka in gore kot velika senca. Stala sva z Ireneo v silni burji poleg dolgega zida ograde na cesti. Oblak nad dolino je bil kot ogromna črna roka, ki steguje svoje prste v zapad, kot da hoče objeti zemljo. Samo malo malo svetlobe je bilo na nebu med njimi. V njej so žarele zvezde samotne in rdeče kot kri. Ireneja pa je hotela solnca.

MARIJINO OZNAVANJE.

PAUL CLAUDEL.

Misterij v štirih dejanjih z uvodno igro.

IZ FRANCOŠČINE PREVEL ANTON DEBELJAK.

Osebe:

Andrej Vercors.	Mati.
Jakob.	Violana.
Peter Craonski.	Mara.

Neme osebe.

Uvodna igra.

Skedenj v Combernonu. Obširno poslopje s štirtoglatimi opornjami in na teh ogredje koničastih oblokov. Prostor prazen, samo ozadje desnega krila je še napolnjeno s slamo; slamnate bilke po zemlji, tla steptana. Zadaž v debelem zidu dvokrilna vrata z zamotano pripravo zapahov in ključavnic. Na obeh vratnicah sirovo naslikani podobi sv. Petra in sv. Pavla, eden s ključem, drugi z mečem. Debela žolta voščenska v železni šapi ob stebri ju razsvetljuje.

Dejanje se vrši v prosto izmišljenem srednjem veku, nekako tako, kakor so si srednjeveški pesniki predstavljali starodavnost.

Koncem noči, ob jutrnih urah.

Na zajetnem konju prijaše mož v črnem plašču, s prtljago ob sedlu, Peter iz Craona. Velikanska senca mu nemirno bega po steni, po gumnišču in podbojih. — Violana stopi nenadno predenj izza stebrov. Visoka je in vitka, bosa, oblečena v hodnino, na glavi pa ima napol kmetiško, napol samostansko ruto.

Violana (dvigne smejé se in s prekrizanimi prsti roke proti jahaču): Stojte, gospod vitez! Razjašite!

Peter Craonski: Violana! (Razsede konja.)

Violana: Le počasi, mojster Peter! Ali človek odtihotapi zdoma kakor tat, ne da bi se spodobno poslovil pri ženstvu?

Peter Craonski: Violana, umaknite se. Trda noč je še, in sama sva tu.

Veste, name se ni preveč zanesti.

Violana: Ne bojim se Vas, stavbenik! Sama volja še ne dela zla!

Meni ne pride do živega, kakor bi kdo hotel! Ubogi Peter! Saj me še ubiti niste mogli!

S svojim bornim nožem! Samo majhna praska, ki je nihče ni zapazil.

Peter Craonski: Violana, odpustiti mi morate.

Violana: Zato sem tukaj.

Peter Craonski: Vi ste prva ženska, ki sem se je dotaknil. Vrag me je nenadoma popadel; ta umeje priliko izrabiti.

Violana: A bila sem krepkejša kakor on!

Peter Craonski: Violana, zdaj sem še nevarnejši kot prej.

Violana: Ali naj se znova kósava?

Peter Craonski: Prisotnost moja sama že pomeni zlo. (Molk.)

Violana: Ne razumem Vas.

Peter Craonski: Mar bilo ni dovolj, da odbiram kamenje, da cepim les in da topim kovine? Mi ni moj posel zadostoval? Tedajci pa posežem po delu drugega in žive duše brezbožno se polákomnim?

Violana: V hiši mojega očeta, gostoljuba Vasega! Za božji čas! kaj bi bilo, da se je razvedelo? Pa jaz sem zamolčala vse.

In vsakdo prej ko slej Vas čisla vrlega, odkritega moža.

Peter Craonski: Bog sodi srce pod videzom.

Violana: Tako vsa stvar ostane le med nami tremi.

Peter Craonski: Violana!

Violana: Mojster kamenár?

Peter Craonski: Stopite semkaj poleg sveče; pogledal bi Vam rad v oči. (Mladenka se z nasmehom postavi pod voščenco. Graditelj dolgo zre vanjo.)

Violana: Ste se že nagledali?

Peter Craonski: Kdo ste Vi, mladenka, in v čem se Bog je v Vas tako posebno razodel, da roka, ki se Vas dotakne s poželenjem, in ves život takisto obnemoreta, kot bi se približala skrivnosti njegovega domú.

Violana: Kaj se je zgodilo z Vami zadnje leto?

Peter Craonski:

Že drugi dan po tem dogodku...

Violana: No?

Peter Craonski: ...Sem opazil na svojem boku ostudno bolezen.

Violana: Bolezen, pravite? Katero bolezen?

Peter Craonski: Prave gobe, ki Mojzesove bukve govore o njih.

Violana: Gobe? Kaj je to?

Peter Craonski: Mar niste še nikoli slišali o tisti ženi, ki je svoje dni samevala po pustliških tokavah, od glave do petá zastrta, in klepetec imela je v rokâh?

Violana: Tisto bolezen menite, mojster Peter?